

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26/I.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26/I.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: K 10.000
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.
Posamezna številka 1000 kron

Leto IV.

Dunaj, 12. novembra 1924.

Št. 46.

Avstrijska kriza.

V poletju l. 1922 je bila naša republika v najslabšem gospodarsko-političnem položaju. Kurz naše krone je bil slab in negotov. Inozemstvo državi ni zaupalo in avstrijska trgovina na zunaj je bila v popolnem zastoju. Naša industrija ni našla odjemalcev, proizvod je padel na minimum: brezdelnost je naraščala. Kako rešiti državo popolnega gospodarskega in s tem političnega poloma? Dve možnosti sta bili. Meščanske stranke so imele v pragramu, poiskati izven države denarja in s tem ustaviti tiskanje bankovcev brez kritja, ustanoviti ali podpreti dobičkanosne državne naprave ter tako polagoma spraviti državno gospodarstvo v ravnotežje. Delavske stranke pa so hotele rešiti državo s tem, da pritegnejo domači kapital in z večjo obremenitvijo premožnih slojev v državi dobijo sredstva za državno upravo doma. V tej dobi je nastopil kršč.-soc. poslanec dr. Seipel s svojim sanacijskim programom, po katerem naj se poišče denar pri Zvezi narodov, seveda proti gotovim garancijam. Seipel je sestavil kabinet, ki so ga podpirale vse meščanske stranke. Pogajal se je v Genfu pri Zvezi narodov za kredit in ga dobil pod sledečimi pogoji: 1. Ustaviti se mora tiskanje bankovcev. 2. Zmanjšati se morajo državni izdatki z redukcijo uradništva, reformo državne uprave itd. 3. Zvišajo naj se državni dohodki z zvišanjem raznih tarifov in davkov. Izvedbo tega načrta nadzoruje gen. komisar Zveze narodov in sicer do časa, ko bo državni proračun v ravnotežju.

Tako smo sedaj v tretjem letu sanacije. Dr. Seipel dobivlja kredite od Zveze narodov. Začel je s čiščenjem v državnem gospodarstvu, t. j. odslovil nebroj uradnikov, pritisnil davčni vijak, pripravlja reformo državne uprave itd. Stanje naše države se boljša navidezno od dne do dne. Imamo stabilen denar, pridobili smo zaupanje inozemstva. In vendar: druginja raste, nezadovoljnost raste, k neznošnim bremenom slab zaslužek. Kaj je temu vzrok? Splošna svetovna kriza. Svetovni trg je prenapolnjen, industrija premalo izvažna, fabrike stojijo, število brezposelnih raste. Država ščiti našo agrarno produkcijo s carinskimi mejami in s tem avtomatično zvišuje cene živlenskimi potrebščinam. Delavstvo zahteva višje plače, industrija in država imata višje izdatke in si poiščeta denar v zvišanju cen oziroma tarifov in davkov. Posledica je zopetno podraženje življenja, zahteva po višjih plačah in tako gre naprej. Delavstvo, državno in privatno, si vsled svoje močne organizacije zvišanje plač izsiljuje s štrajki. V zadnji dobi smo imeli v Avstriji dva velika štrajka. Decembra 1923 so štrajkali poštni nameščenci, v poletju 1924 kovinski delavci. Druginja pa je rastla in pretekli teden so zahtevali zvišanje plač železničarji. Ker bi zvišanje železničarskih plač imelo za posledico potrebo zvišanja tarifov in zopetno podražitev življenja, železniška uprava ni hotela ugoditi zahtevam nameščencev. Po brezuspešnih pogajanjih je upravni prezident Günther podal demisijo, pogajanja so se razbila in železničarji so stopili v — štrajk. Tri močne organizacije železničarjev so brez ozira

na težke gospodarske posledice štrajka, ki jih občutimo ja tudi mi, ustavile promet na vseh progah. V protest proti temu je podal dr. Seipel demisijo kabineta. Ko to pišemo, kriza še ni rešena.

Novi avstrijski carinski zakon.

Narodni svet ali naš „Nationalrat“ je sklenil že na početku septembra nov zakon o uvoznih carinah, o katerem so bile več časa v odseku ostre razprave in borbe med socialno-demokratsko opozicijo in vladno koalicijo. Socialni demokratje so si močno prizadevali, da bi dosegli nizke in znosljive carine vsaj na najbolj potreben živež, n. pr. na žito, moko, meso, živino. Toda le malo vspeha so imeli, kajti večina je bila trdna in skoro neizprosna za vsak sporazum v teh tako važnih živlenskih vprašanjih za večino prebivalstva.

Ali ta trdovratnost vladnih strank je imela svoje posebne vzroke in v bodočnost segajoč pomen. Vladina koalicija je dobro vedela, da vse te predložene carinske postavke ne bodo držale nasproti glavnim našim dobavljačem iz inozemstva, posebno kar se tiče hrane, ali zagotoviti si je hotela močno orožje za bodoča pogajanja, ko se bodo sklepale nove trgovske pogodbe. Vedela je dobro, da imajo zlasti sosednje države velik interes na marsikakem izvozu svojih zemskih pridelkov, in hotele bodo na vsak način zagotoviti si avstrijski trg, če treba tudi na popuščanje od svoje strani v dru-

PODLISTEK

Čarovnik.

Spet so mi poginile svinje in živina se noče rediti, jadikuje kmet svojemu sosedu. Preiskal sem prag hleva in našel tam zakrivljen žrebclj, znak, da mora biti zacoprano. Kdo je, neki oni čarovnik, ki misli upropasti mojo posestvo?

„Tiho govori, tiho, kajti dandanašnji svet ne veruje dosti v čarovništvo — in poslušaj moj nasvet, — pravi sosed. Zacoprano je, zacoprano; tudi meni je bilo in enkrat nisem mogel vnesti masla, pa mi svetuje neka stara ženka, da moram dobiti skorje drevesa, v kateri je treščila strela in glej — kmalu sem imel maslo v pinji.“

„Moj muš.“ se čudi kmet, „dobi še za mene človeka, ki zna ukrotiti čarovnika, drugače ne prisije več solnce sreče.“ In res, po par dnevih pride iz beljaške okolice ženka s svojim možem. Nič ne povesta o vzroku prihoda, a vendar švigajo oči in izprašujejo usta... Kmet ju dobro gosti, kuha meso in jajca, a ženka pripravlja čarovniške žegne in svetuje, da mora dobiti zemlje izpod praga hiš, kjer se sum ničijo čarovniki. Bil je ravno kvaterni čas in le na ta dan se sme kopati. V polnoči se napoti kmetova družina z motikami in posodami — oh, kakšen strah je spreletaval njih ude — ter se vrnejo naslednjega dneva z zaželjeno zemljo. Gost dim se vali po kuhinji — a glej — žena že vidi v dimu čarovnike v podobi najbližjega soseda. Drugi ne vidijo nič. „Sedaj pa mi je treba za ukrotitev,“ spregovori žena,

„srajco, ki jo nosi čarovnik celi teden in katera mu je najljubša, kajti drugače se ne da zagovoriti. Kadar jo dobite, me pokličite, a za sedaj moram na pot.“ In odšla sta — žena in mož — s polnimi nahrbtniki prekajenega mesa kot plačilo za njih trud in uslugo.

Prišla je huda nevihta in Ojstra se je zavila v goste oblake. Natančno sem čula, pripoveduje kmetica, kako tulijo okoli Ojstre čarovniki in zdihujejo. Naenkrat pa pade iz oblakov čarovnica v korito in ko orem gledat, vidim v vodi mecesnov kol, v katerega se je spreobrnila. Nesem ga v ogenj — a čuda — gori in poka s tako silo, da je skoro razdrila peč. Poslala sem po moža, ki zna ukrotiti čarovnike, le ta pa mi sam pripoveduje, kako to napravi: Vzel sem železni kol, s katerim delamo luknje za ojstrve in napravil na njivi globoko luknjo. Vanjo sem vlijel mleka in z razbeljenim kolom zadela luknjo. To je sredstvo proti toči. Potem sem šel v hlev in tam zažgal živinsko dlako s smolo, da se je širil grozen smrad. V roki držim knjigo, akoravno ne znam brati in govorim nerazumljive besede. Cela družina je zbrana okoli mene, a kadar me že sili smeh, jo pošljem iz hleva, češ, da pride najsvetejši del. To je sredstvo proti živinski bolezni, a da ne udari strela v hišo, je treba natakniti v podstrešje lešnikove vejice, ki zrastejo v enem letu.

Pri tem poslu sem par dni izborno živel pri kmetu, pripoveduje zgovorni čudodelec, jedel in pil najboljšo stvar in dobil za potovanje polno torbico jedil.

Pa pravijo, da se težko služi kruh.

Mala Ančka.

Mala Ančka ima starega očeta, ki je ravno tako dober kakor vsi stari očetje. Tudi Ančka sama ni nič hudobnejša nega mala dekleta sploh.

Ali tega ne mara, da bi želela staremu očetu „dobro jutro“!

Morda se ji zdi dolgčas, da bi se moralo le tako pozno, morda ima dovolj drugih vzrokov. Ančka sama molči o tem. Samo neumnosti nesmiselno, ker se prikaže stari oče vedno šedela in nekega dne stavka čisto očitno.

„Ančka, reci staremu očetu dobro jutro.“

„Vbogi stari oče bo tako žalosten, če mu ne porečeš dobro jutro.“

„Ančka je grdo dekletce, ker ne pravi ljubemu staremu očetu dobro jutro.“

Ančka stisne ustnice, pogled njenih oči je mrzel kot led. Mamica ne ve ničesar več. Pokliče očeta, ki porabi vsa sredstva, a brez uspeha. Stari oče se že jezi. Vsi se zavedajo, da tako ne more iti naprej.

Stari oče gre v svojo sobo in se vrne z zapeljivim kosom potice.

„Ako bo Ančka zdaj tako prijazna in poreče staremu očetu „dobro jutro“, potem dobi to potico!“

Vsi pričakujejo, kaj se bo zgodilo. Ančka gleda na potico. Usta se ji tresejo in oči se ji svetijo. Krasna potica je to...

In kakor učen diplomat spozna Ančka slavnost. Moder se ji zdi položaj. Veselo raztegne roko ter pravi mirno in prijazno:

„Dobro jutro, — potica!“

gih ozirih. Skratka: Vladina koalicija je računala na to, da bo morala popuščati pri trgovskih pogajanjih s sosednjimi državami, ali hotela je imeti v rokah nekaj, kar lahko ponudi v kompenzacijo, to je: znižanje tega ali enega carinskega tarifa. Ako je tu z a k o n, ki določa carine na uvoz pridelkov in izdelkov, ki jih hočejo sosedje k nam uvažati, tedaj ima naša Zvezna republika v rokah res dobro orožje, da se more braniti proti prevelikim zahtevam drugega pogodnika, torej posebno kake sosednje države. Že popust te ali one carine se pokaže kot nekaka protiusluga ali kompenzacija.

Tudi socijalni demokratje so končno spoznali, da je dobro imeti tako orožje v rokah in ne iti na trgovski pogajanja golih rok, marveč nesti seboj nekaj, kar lahko nudijo brez posebne škode? Ker ni bilo posebno resno mišljeno že tedaj, ko se je novi carinski zakon delal. Zato tudi socijalisti niso delali prevelike opozicije temu zakonu, marveč so se sprijaznili z njim in so celo izjavili, da smatrajo tudi oni, da je bolje, ako imamo sploh kak carinski zakon, nego da ostanemo brez njega, in da bo dobro, ako bodo imeli naši zastopniki pri bodočih trgovskih pogajanjih kako orožje v rokah za popuščanje. Zato so socijalisti naznanili svojih 53 predlogov kot manjšinske predloge za „Nationalrat“, prijavljali so se pridno v splošni in podrobni razpravi, govorili so za vse svoje predloge lepo in včasih navdušeno in živahno, ali vedeli so, da govore samo skozi okno in da ne bo sprejet niti eden predlog, kljub temu so se zadovoljili samo z mirno razpravo in mirnim glasovanjem v zbornici. In tako je potekla vsa razprava v našem parlamentu razmeroma jako mirno in z neznatno spremembo je bil odglasovan ves zakon, kakor ga je bil sestavil poseben odsek.

Smo že na koncu drugega meseca po sklenitvi tega zakona, a še ni čutiti, ali in kdaj stopi v veljavo. Zakon določa jasno, da ima stopiti v veljavo pet dni po razglasenju v uradnem listu. Ako bi bili hoteli, bi ga bili natisnili nekaj dni po sprejemu in bil bi tako v veljavi že skoro drugi mesec. To vse je dokaz, da se jim nič ne mudi in da ga sami očetje ne smatrajo tako grozno nužnim.

Res imamo sedaj pogajanja z Jugoslavijo in Češkoslovaško za sklenitev trgovskih pogodb, na katere polaga ljudstvo vseh držav veliko važnost. Jugoslovanska komisija, ki je na Dunaju že drugi mesec, je prav številna. Poleg vladinih odposlancev je tudi več strokovnjakov iz ljudstva, trgovskih zbornic, ki

sodelujejo. Predsednik pa je bivši veliki župan mariborski, g. dr. Miroslav Ploj, ki je bil do konca vojne senatni predsednik na upravnem sodišču na Dunaju, in v prejšnjih časih državni poslanec in v parlamentu predsednik finančnega odseka, torej enega najvažnejšega odseka, kar je dokaz, da je užival dr. Ploj v stari državi velik ugled strokovnjaka prav v gospodarskih zadevah. Pod njegovim predsedstvom jugoslovanska komisija prav pridno deluje in upati je, da pride v kratkem do trgovske pogodbe med obema državama. Obe državi kažeta velik interes na tem, da se pogajanja hitro vrše in da se napravi pogodba, ki bo za obe državi ugodna, in sicer tudi po načelu, da je bolje, ako imamo kako pogodbo, kakor pa nobene.

Tudi Korošci smo kot sosedje še prav posebno interesovani na tem, da pride čim prej do trgovske pogodbe s sosednjo Jugoslavijo, ki je v mnogih ozirih naš velik zalagatelj. Zato živo zasledujemo potek vseh teh pogajanj in jim želimo najboljši uspeh.

Razne postavke nove carinske tarife so res take, da ne morejo biti resno mišljene. Carina na uvoz žita, moke, mesa, na sploh za vso Zvezno republiko, za Dunaj pa tudi za sadje, sočivje, zelenjavo, čebulo itd. je sploh preveč dobro za ubogo ljudstvo, ki bi moralo plačevati novih davkov v obliki carin na vsak grižljaj vsakdanjega kruha. — Čujemo pa, da se ravno jugoslovanska komisija resno prizadeva, da bi za živež odpadla vsaka uvozna carina. Italijani so že veliko dosegli, da je odpadla marsikaka carina, isto zahtevajo zdaj Jugoslovani. Najbrže tudi dosežejo svoj namen, da po drugi strani popustijo pri svojih uvoznih carinah na industrijske izdelke. No pri tem pa se pokazuje, da imajo tudi Jugoslovani za bojno orožje svoj carinski tarif, ki je bil isto tako malo resno mišljen, kakor ta naš novi avstrijski. In tako ne bo popuščanje preveč težavno in ne bo nikogar bolelo. Nova trgovska pogodba posebno z Jugoslavijo bo torej delo kompromisa, na katerega sta se obe državi naprej pripravljali, in zatorej moremo z gotovostjo pričakovati, da bo za obe strani enako ugoden.

Makedonsko vprašanje.

Pred kratkim je makedonska organizacija po svojih zastopnikih Tomalevski in Karajev vložila spomenico na zvezo narodov. To nam daje priliko, da se informiramo o deželi, o ljudstvu in o pomenu makedonskega vprašanja.

Makedonija je dežela ob srednjem in spodnjem delu reke Vardar do Egejskega morja, približno 9krat tako velika kakor sedanja Koroška. Danes je razdeljena večinoma med Jugoslavijo in Grško. Po narodnosti so Makedonci prvotno grško (doriško) pleme, kojega največji sin, Aleksander Veliki, je ustanovil veliko, svetovno azijsko kraljestvo od Save do Indije (Ganges). A ni se obdržalo dolgo in Makedonci so polagoma izgubili ne samo moč, ampak tudi narodnost že pod rimsko nadvlado, posebno pa, ko so od 5. do 8. stoletja zasedli deželo najprej germanski, a za njimi slovanski narodi. Grški, prvotni element, se je vzdržal ob morju in še v utrjenih mestih.

A vloge dežela ni igrala nobene več, posebno odkar je prišla pod Turke. Pred 30 leti pa se je začela vzbujati narodna zavest in boj za svobodo z ustanovitvijo „revolucionarne makedonske organizacije“ v prejšnjem solunskem, bitoljskem in skopeljskem vilajetu. Ker je to z železno disciplino vzdržano četaško gibanje postajalo vedno nevarnejše, so l. 1903 velesile prisilile Turčijo k reformam. A ker ena država drugi ni zaupala, zaželjenega miru le ni bilo in l. 1912 je morala Evropa presenečena gledati, kako so balkanski narodi strli turško moč. Navdušeno so pomagali v teh bojih tudi Makedonci. A zopet je Evropa zaspala lepo priložnost napraviti mir. Po mirovnih dogovorih v Bukareštu l. 1913 je bila Makedonija razdeljena, Makedonci avtonomije niso dobili in med Srbi in Bolgari se je staro sovraštvo še le povečalo.

V svetovni vojski so upali Makedonci, da dosežejo kakor Poljaki, svoj zaželjeni cilj, samostojnost. „Makedonsko vprašanje“ je obstajalo naprej in makedonska organizacija deluje še vedno za samostojnost. Vedno se bere o četaških, vpadih, ki se organizirajo, kakor trdi beograjska vlada, od bolgarske strani, kar pa zopet v Sofiji dementirajo. A gotovo je, da so glavni voditelji makedonskega gibanja v Bolgariji.

Pred kratkim še le je bil po bolgarskih komunistih umorjen energični, zelo priljubljeni vodja Todor Aleksandrov, ker ni pripustil, da bi se v „makedonsko organizacijo“ zaneslo sovjetsko gibanje. Za enkrat za njega ni nadomestila, zato pa se je izvolil direktorij več članov, ki energično in navdušeno nadaljuje delo umorjenega voditelja. Znamenje temu je dejstvo, da je organizacija že 24 ur po umoru vedela za morilce, jih obsodila na smrt in brez izjeme obsodbo že izvršila.

Ruska pisma.

Gotovo bode kdo mislil, da so to pisma kakega vojnega ujetnika, ki jih je pisal iz Rusije. Pisma so res pisana iz Rusije, a so še iz predvojne dobe. Pisal jih je koroški Slovenec F. M., ki je bil v letih 1911, 1912, 1913, 1914 v Rusiji v trgovski službi ob Črnem morju v obmorskih mestih: Rostov, Taganrog, Novorosisk.

Ohranjenih je samo nekaj pisem, pisanih iz Novorosiska. Pisma so stara. A o Rusiji iz vojne in povojne dobe smo že toliko slišali in čitali, da bo mogoče tega ali onega še bolj zanimalo nekaj slišati o Rusiji še iz mirne, predvojne dobe. Da pisma bolje obdrže svojo barvo (kolorit), naj bodo v priobčenih pismih ohranjeni nekateri ruski izrazi. Pisma so pisana starišem. Evo vam jih! — Ker je bil ruski koledar za 13 dni zadaj za evropskim, vsa pisma nosijo dvojen datum. N. pr. 6./19. avgusta: 6. avgusta po ruskem koledarju, 19. avg. po evropskem. Ali: 30./13. oktobra pomeni 30. septembra po ruskem, 13. okt. po našem koledarju. — 28./11. decembra = 28. nov. po ruskem, 11. dec. po našem koledarju.

Prvo pismo.

V Novorosisku 6./19. avgusta 1912.

Dragi starši! Zahvaljujem se Vam za poslano mi knjigo, katere sem pred enim tednom prejel. Vsekakor je prijetno, če tu pa tam čitaš kako slovensko besedo, bodisi v pismu ali v knjigi, saj govoriti slovensko tukaj tako nimam nikake prilike.

Dokler sem bil še v Taganrogu, sva večkrat prišla z A. skupaj in se kaj pogovorila po slovensko. (G. A., študijski tovariš pisalca teh pisem, je tudi po dovršenih študijih šel v trgovsko prakso v Rusijo. Op. priobč.) Odkar sem pa v Novorosisku, se pa tudi z njim več ne

vidim. Piševa si pač včasih in mi je pred kratkim poročal, da namerava iti še to zimo za nekaj tednov domov na Kranjsko in se potem zopet vrne na Rusko. Mislim, da si hoče napraviti v Avstriji nekoliko obleke in kupiti drugih potrebnih stvari, ki jih je v Avstriji možno, dobiti za nizko ceno, ki jih moraš pa v Rusiji kupovati za drag denar.

Jaz pa se za enkrat še ne mislim vračati domov, saj obleke še imam za silo, kako stvar je možno dobiti še iz Avstrije in nekaj pa tudi lahko tukaj kupiš. Poleg tega pa tudi ni tako lahko dobiti dopusta, zlasti sedaj ne, ko so časi na Ruskem še vedno precej slabi in mladih ljudi dovolj, ki čakajo na službo. Da bi pa službo odpovedal in šel za nekaj časa v Avstrijo ter potem zopet znova iskal službe, pa tudi ne kaže.

Sicer pa čas dokaj hitro beži, saj je sedaj že več kot eno leto, odkar sem odšel od doma in četudi sem živel v tem času v Rostovu, v Taganrogu in v Novorosisku v raznih službah in brez službe, se mi vendar zdi, kot da bi se bil še nedavno poslavljaj od Vas in kot da bi bilo samo nekoliko dni od tega, ko ste stali z M. na peronu ...skega kolodvora in ker se je vlak nekaj trenutkov obotavljaj, odpeljati me izpred Vaših oči, ko ste Vi še enkrat in poslednjič prihiteli k odprtemu oknu vagona, mi podali roko v poslednje slovo ter mi stisnili zlat v spomin. V poseben predel v denarnici sem dejal ta zlat in ko sem na meji menil avstrijski denar v ruski, sem ta zlat obdržal in ga hranim sedaj med drugimi spominkami iz doma kot spomin na Vašo podporo, ki ste mi jo dajali v mojih mladih in mladeniških letih. No, upajmo, da Bog da zdravje nam vsem in potem se že še vidimo vsi skupaj zbrani pod krovom domače hiše.

Tukaj sedaj žito spravljajo in kakor vse kaže, letina ne bo slaba in je upati, da si dežela zopet opomore od nesreč lanskega leta. Ne morete si predstavljati, kako je tukaj vse življenje zavisno od dobre letine. Na kmetih so stradali, obrtniki živeli skromno in ob pičlem zaslužku, delavci postopali okrog in iskali zastoj službe, prebivalci v mestih so živeli na več doma ter se odpovedali vsakovrstnim veselicam in zabavam, kupci in trgovci hodili okrog z mračnimi glavami, ker ni bilo zaslužka. Vse je hotelo denar, nikdo ga ni mogel dati, ker ga ni bilo kje vzeti.

Prav mnogo žitnih firm je to leto bankrotiralo. Cene v žitu so bile tako nestalne, da na reelno trgovino sploh ni bilo misliti. Ječmen se je prodajal v teku petih mesecev po 95 do 180 mark za 100 kg. Ker je bilo žita malo, so šle cene v začetku strašno kvišku, ko pa so zaprli Dardanele in ni bilo nikake možnosti žito prodati, so cene zopet grozno padle. Mnogi žitni trgovci, ki so imeli po več sto tisoč premoženja, so prišli ob vse. Mnoge banke so izgubile po več milijonov in prav mnogo bančnih direktorjev je bilo radi tega odpuščenih. Dobro je le to, da so na Ruskem same velike banke, ki imajo po celi državi filijale, tako da zamorejo prenesti izgubo večjih sum. Če bi pa bile tukaj tako majhne banke in posojilnice kot po Koroškem, Kranjskem itd., bi bil polom še večji.

V Novorosisku ravno posebne vročine ni bilo in jo je lažje prenašati kot v Rostovu ali v Taganrogu. Sploh se pozna vpliv morja, tako da poleti ni ravno prevelike vročine in pozimi ne prevelikega mraza. Od Novorosiska dalje je vse črnomorsko pobrežje posejano z vilami, ali kakor jih tu imenujejo „dačami“, kamor pridejo prebivalci notranje Rusije v letnem času.

Iskreno vse pozdravljam Vaš hvaležni F.

Eden teh voditeljev je podal namene makedonskega gibanja: „Naš glavni namen je zedinjenje in samostojnost Makedonije z glavnim mestom Solunom. Ako nam Srbija in Grška garantirata naše manjšinske pravice, ako spoštujeta naš jezik in vero, bomo vodili ta boj polnoma postavnim potom in se bomo odrekli revolucionarni metodi. Mi nismo sanjavci. Četudi stremimo po neodvisni državi, vendar sprejmemo začasno rešitev, da dobi največji del Makedonije, to je jugoslovanski, svojo avtonomijo, kateremu bi potem sledili polagoma drugi deli, tako da bi Makedonija obstojala kot avtonomni del Jugoslavije. Jugoslovanski interesi bi vsled avtonomije ne mogli trpeti, ker imata Jugoslavija in Makedonija iste gospodarske interese. A če pa to ne dosežemo, bo organizacija s podvojeno energijo vodila boj naprej in odklanjamo vso odgovornost, ako bi bil ogrožen evropski mir.“

V resnici bi bilo želeli, da interesirane države pridejo enkrat do kakega sporazuma in bi se vsaj srbski in bolgarski narod našla v miru in prijateljstvu. Za vsako državo bi bil to večji dobiček, kakor par sto kvadratnih kilometrov skalnate zemlje, ki se mora ves čas samo s silo krotiti. Tako bi tudi padala ovira za oviro, ki danes še zabranjujejo ustvaritev ene velike, jugoslovanske, avtonomno urejene države.

Nemci se nam smilijo.

Noben narod kakih 50 let sem ni tako divje potujčeval narodnih manjšin kakor Nemec, ne Anglež ne Francoz, ne Rusija. Pri Nemcu izvira narodna nestrpnost iz luteranstva, ki je nameravalo vse ponemčiti, da bi razne pridobitve boljše držale v okviru ene pruske države. Katolicizem pa sodi, da je treba narode družiti s p r a v i c o, potem pa se jih lahko pusti, da govorijo kakor jih je Bog ustvaril.

S svetovno vojno so se razmere grdo spremenile. Zdaj je na milijone Nemcev pod tujo oblastjo, in te tuje države, deloma vsaj, posnemajo državniško „kunšt“ nemškega malika Bismarka. Zlasti Lahi! Južnotirolski nemški list „Landsmann“ poroča iz domače vasi Andreja Hoferja: Lani se je v Taufersu poitalijani prvi šolski razred, letos drugi. V drugem razredu poučuje učiteljica, ki se s tem odlikuje, da niti toliko ne zna nemški, da bi se z otroci sporazumela! Minuli teden pa pride nenadoma vest, da se zaslužni šolski vodja brzojavno odpokliče; drugega učitelja pa so premestili, ker zna premalo laški! Razlog je le ta, ker sta nemška učitelja. Učitelj V. je v cerkvi oskrboval tudi orgljanje, tudi to je moral pustiti. Tako gre naprej: polagoma bo vse utihnilo: nemška beseda v šoli in pošteno netje v cerkvi. Nemcem ostaja le še ena pravica: da obupajo. Iz St. se poroča, da se je tudi tam učitelj odpoklical, vrl učitelj, a Nemec je, in tako gredo stvari dan za dnem.

Ljubi naši nemški sosede! Kdor drugemu koplje jamo, pač navadno sam vanjo pade! Narodnim manjšinam ste vi petdeset let sem naprej kopali grobove, tudi nam Slovencem na Koroškem! Vašo državniško kunšt zdaj posnemajo drugi. Obžalujemo vašo usodo, morebiti se pa tudi iz tega zla porodi kaj dobrega. V naše slovenske šole pošiljate na Koroškem sploh same učitelje in učiteljice, ki ne znajo jezika otrok; morebit bodete zdaj spoznali, kako je to žalostno in krivično, kakšen škandal so take šole! Dobro bode, če se spatujete vi, potem se bodo spatatovali morebiti še drugi, ki vam zdaj vračajo oko z očesom in zob z zobom. Zato nikar ne obupavajte; pogledajte na nas koroške Slovence: mi še nismo obupali. Kar je na Tirolskem res nemškega, se bo držalo, kar pa ste vi tam ponemčevali, bo seve vrag odnesel kakor je prinesel.

POLITIČNI PREGLED

Rešitev ministrske krize v Jugoslaviji. Krizo, ki je trajala skoro mesec dni, je kralj po vseh brezuspešnih poskusih rešil na ta način, da je poveril volilno vlado Pašiču. Zaradi nespametnega obnašanja hrvaškega voditelja Radiča je bil vsak drugačen razplet nemogoč. Povdariti je pa treba, da se je kralj trudil na

vse mogoče načine — nekatere dneve so trajala do treh zjutraj posvetovanja na dvoru — da bi pridobil stranke za delovno vlado, ki naj bi izvršila končni sporazum med Slovenci, Hrvati in Srbi. Začela se je kriza zavoljo tega, ker je kralj hotel, da v Davidovičevo vlado stopijo še tiste stranke, ki so bile v opoziciji, tako da bi skupno na prijateljski način spremenili ustavo. Ker pa Pašič in Pribičević nista hotela nič slišati o popravljanju ustave, je kralj že poveril spet vlado Davidoviču in Korošču, kar se je pa oglašil Radič v Zagrebu, ki kakor vsi Hrvati veliko govori, pa malo naredi, in je začel zabavljati kar čez vse povrsti, Davidoviča, Korošca, Spahotu in celo čez kralja. S takim človekom, ki v najresnejših trenutkih neresno čveka, ni mogoče uspešno delati. Ker pa nobena sedanja stranka v državnem zboru nima potrebne večine, se je kralj odločil za volitve, kot se je tako tudi zgodilo v Nemčiji in Angliji. 17. t. m. se bo skupščina razpustila in 15. februarja prihodnjega leta se bodo vršile nove volitve.

DOMAČE NOVICE

Važenberk. Zajec j z grma skočil! Kaj pa je bilo? Ino, naš Modre se razburja v „Bauernzeitung“, da mu je „Kor. Slov.“ baje ob neki priliki nekaj predbacival. Povemo vsem prijateljem in neprijateljem, da teh reči nismo brali v „Kor. Slov.“, ki jih omenja Modre. Mi smo le brali, da se je luč v cerkev in šolo na Želinjah vsilila. Stvar je bila taka: Naši sociji so spomladi enkrat zbirali podpise proti napeljavi električne luči v cerkev in šolo in — Slovenci smo bili proti — zbrali nad 65 glasov proti in le 17 glasov za napeljavo. To je ljudstvo storilo, hoteč se ubraniti nepotrebnih izdatkov, ko imamo itak davkov, da jih več ne zmagujemo. A čudno, nameravana napeljava se je vendar izvršila, da je za one, ki so soudeleženi pri električni zadrugi, prišlo ceneje. Kar piše Modre glede pokopališča skrbi in potov, ki jih je imel, mu povemo, da mi teh reči nismo omenili; storil je pač svojo dolžnost kot pooblaščenec občine, ko ima ravno njegova stranka en glas večine v važenberškem občinskem svetu. Če bi imeli Slovenci večino v občini, bi bilo pokopališče že pred letom popravljeno. Čudimo se, da se Modre razburja in nič ne dokazuje, zakaj se praska, kjer ga nič ne srbi? „Bauernzeitung“ sploh rada dela razdor med nami in napada iz ničnostnih vzrokov naše ljudi in duhovnike, četudi mi iz obzirnosti zamočimo marsikatero zanimivost, kakor n. pr. oni škandal, ki se je dogodil v cerkvi na Želinjah, ko je neki mož napadel cerkvenega ključarja med sv. mašo, ga ozmerjal in opsoval ter mu javno odpovedal „ofer“. Prišlo je do sodnega postopanja, na podlagi katerega je moral dotični podati znano „Ehrenklärung“ in plačati stroške. Po tem se da prav lahko spoznati, na katerem zelniku je zrasla objava v „B. Z.“. Mislimo, da smo se danes malo bolje razumeli kakor zadnjič.

Medborovnica. Da so v naši vasi daleč okoli znani razgrajaci in pretepači, je naš list že ponovno poročal. Ne čudimo se, če postaja ta druhal vedno bolj divja, ker se ji vse dovoli in se tudi oblast za nje zločine ne zmeni. Dobro nam je še v spominu, kako so se ti kulturonosci obnašali na predzadnji igri pri Cingelcu, ko so pljuvali in metali smrdljive reči na naše ljudi, da smo mislili, da se nahajamo med prebivalci afrikanske džungle. Četudi so bile priče navedene, ki so videle kdo je pljuval, četudi so vseli pljunki našim ženskam čez rame, ni bil od zločincev niti eden tirjan pred sodnijo, še manj pa kaznovan. Ni čuda tedaj, da dobiva ta druhal še večjo korajžo. — V nedeljo dne 26. okt. se je vračala družba naših žensk iz igre pri Cingelcu v Borovlje. Zapazili so jih nemškutarski mogotci in sicer Rosenzopf, Trattininig, Brunner in Fromlacher. Pol poti so nadlegovali ti omikanci naše ženske, jih zmerjali s „Srbinjami, babami, vlačugami“ itd. na nejnepošten način. Povzročitelj vsega je bil znani Rosenzopf, ki ima že precej temno preteklost in katerega so morali nedavno celo njegovi pristaši v Golšovem postaviti na cesto, ker ni več vedel, kakor se ima obnašati. Tako cveti danes naša mladina. Naznanjeni tudi topot ne bodo, ker že vsak našinec ve, da se

teh ne kaznuje. In „Freie Stimmen“ bodo zopet pisale, kako svobodo oživajo pri nas Slovenci!

Podjubilj—Podgora. Koščena roka trka prav pogosto tudi po hišah podjubeljske župnije in jemlje ljudem popotno palico iz rok. Dobro še imamo v spominu dan, ko smo v hladen grob položili moža v najboljših letih fužinskega delavca Janeza Hafnera in že je moral grobar kopati nov grob. Smrt namreč je nam nepričakovano ugrabila načelnika postaje Podgora, g. Franca Hötza. Marljiv kakor je bil v svoji službi, je še odpravil 19. X. jutranji vlak, ki je vozil iz Borovelj v Svetno vas. Uro pozneje pa so ga morali dejati na mrtvaški oder, ker ga je nagloma bila zadela kap. — Zadnji dan meseca oktobra pa smo spremljali na pokopališču pri veliki udeležbi ljudi rajno Magdaleno Tautscher, globoko verno in pridno ženo. Ljubi Bog jo je bil obiskal s hudo in dolgotrajno boleznijo. Tri tedne skoraj ni mogla ničesar zauživati, le potrpežljivo je morala čakati, da jo Vsemogočni pokliče v srečnejšo večnost. Da bi na dan vernih duš vsi Arije zagledali večno luč v nebeških domovih!

GOSPODARSKI VESTNIK

Kako naj se gospodarji?

Kmečko gospodarstvo postaja zmirom težavnejše. Bremena rastejo, dohodki pa so, ako se preračuna na mirovno ceno, globoko pod pariteto. V teh težavnih razmerah je treba skrbeti in misliti, kako bi se dalo obrniti, da bi bilo boljše. Učenjaki so v zadnjih letih izračunali, da se zamore pridelati:

1. Od hektarja polja: 100 meterc. krompirja, ki ima v sebi toliko redilnih snovi, da od tega lahko živi 7 ljudi eno leto! Seve hoče človek jesti še kaj drugega, zato pa si bo krompirja prihranil za prodajo;

2. Od hektarja pšenice ali rži — 12 meterc. — živi le troje ljudi eno leto;

3. Od hektarja travnika — 40 meterc. krme — živi le en človek vse leto, ako se s to krmo producira mleko, katerega bi se od te krme naredilo približno 2000 litrov. V teh 2000 litrih mleka je toliko redilnih snovi, da človek ob njih skoz leto živi;

4. Od tistega hektarja travnika se zamore prirediti 200 kg mesa žive teže. V tem mesu je samo toliko redilnih snovi, da ob njih živi en človek 70 dni.

Če se po tem računa tržna vrednost v denarju, se račun nekoliko spremeni: za krompir bi se izkupilo 6—8 milijonov, za žito 4—5 milijonov, za mleko 6—8 milij., za meso 2—3 milijonov.

Ako se producira za na trg, bi torej ne bilo dosti razlike med dobičkom mlekarstva in krompirja. Nekoliko pač, ker je v mlekarstvu več denarja: kupiti treba molzno živino in pri kravah se lahko kaj ponesreči; treba tudi dosti več dela. Res je, da dostikrat vsi učeni računi niso dosti kaj vredni: „Probieren geht übers studieren,“ pravi Nemec; naši ljudi pravijo: „Poskusi, potem še le boš vedel!“ Pred vojno so vsi učeni kmetovalci, ne samo naš Šumy, tudi naš Povše, učili, da je treba polja opuščati in napraviti travnike. A potem se je vse spremenilo. Nova mala Avstrija je prvo polletje 1923 upeljala živil za 207 milij. zlatih kron! Tako se naprej gospodariti ne da, ako nočemo postati popolni berači. Združiti se z drugo državo nam antanta ne pusti. Zato bo v prvi vrsti treba dvigniti pridelovanje živil; vsaj krompirja in mleka bi morali sami toliko pridelati, da se povečini oskrbe mesta. Sicer bo draginja rastla s ceno živil, z draginjno index, index bo izzival štrajke, in štrajki davke, ako jih bo kdo mogel in hotel plačevati. Mesta še vedno mislijo, da ima kmet denar in kmečko ljudstvo potrjuje mestno prebivalstvo z neumnim veseljačenjem.

Kar je danes priletnih ljudi, se spominjajo, da se je v naših planinskih deželah pred 30 leti še pridelavalo dosti več živil nego dandanašnji. Voditelji delavskih strank tega ne vedo in ne umejo, le tako se da tolmačiti, da so v državnem zboru trdili, da pridelavanje žita v planinskih deželah ni rentabel, naj se napravijo le pašniki. Vsaj tisto, kar se je obdelavalo še pred 30 leti, naj bi se vzelo zopet pod plug. Seve kmet poreče: kako pa, ko ni hlapcev?

Res je, a tovarne se bodo deloma zaprle, ker za izvoz ne morejo več delati; delale bodo le še za dom, dokler bodo kmetje volje, domačo železnico plačevati 50% dražje nego bi se dobila iz inozemstva. Ljudje bodo morali ostajati doma. Treba pa je seve, da se bolje poskrbi tudi za kmečke hlapce in dekletke z zavarovanjem za starost in s tem, da se jim pomaga do zemljiške lasti.

Zlasti večji gospodarji imajo dolžnost, skrbeti za ljudsko prehrano; v tem je tudi potreba veleposestva. Vsi večji posestniki naj bi se silili, da v teku nekaterih let, zopet zorjejo, kar se je nekdanje oral. Svojčas je cesar Jožef kmete silil, da sade krompir, naj se jih zdaj silil, da se obdelava vse polje! Ako sami tega ne marajo, naj se da drugim pravica, vzeti dotično zemljišče v najem.

To bi bilo v korist države, morebiti je v tem njena rešitev. Potem hočemo še vprašati: Ali si kmet ne more takoj pomagati vsaj nekoliko, in polagoma priti do gospodarstva, ki bi se bolj splačevalo?

Iz števil, ki so se zgoraj navedle, se vidi, da se iz krompirja razmeroma veliko lahko izkupi. Torej se uganka lahko reši: obsaditi vse polje s krompirjem? Ne! Ali prodati ves krompir, ki se pridela? To ni mogoče. Ali gospodarstvo je treba tako uravnati, da se dobi trajno za krompir več prostora kakor zdaj. Ako orješ 10 oral polja, razvrsti drugo tako, da ti ostane za krompir zanaprej en oral več, nego si ga imel do zdaj. Priškrni malo pri rži ali jarcu, malo še pri ovsu in ostal ti bo potreben prostor. Ako si poprej sadil en oral krompirja, sadi ga zdaj dva oral, eden za dom, drugi za na trg. Ne zabi obenem poskrbeti si pravočasno dobrega semenskega krompirja. Letos bi se dobilo za vagon krompirja 12 milijonov, s tem bi se plačali posli in davki. Gospodarjem bi dali v razmotrivanje še to vprašanje: kadar je krompir tako drag, ali bi ne bilo dobro in pametno, prodati ga nekaj, mesto da se kuha ves svinjam z dragimi drvmi. Za izkupiček bi se kupilo koruze, s koruzo kmalu opitalo. Kakor pri drugih rečeh, treba da kmet tudi tu računa. Brez gospodarskega računa ne bomo obstali.

Avstrijska trgovska politika napram nasledstvenim državam. V „Berliner Tagblatt“ je priobčil zvezni kancler izčrpen članek, v katerem ugotavlja potrebo zmanjšanja produkcijskih stroškov, čemur pa nasprotuje visoka obrestna mera. Sicer tvori visoka obrestna mera privlačno silo za dotok kapitala iz inozemstva, vendar v majhni meri, ker so inozemski kapitalisti nezaupni. Trgovsko-politično razmerje med Avstrijo in nasledstvenimi državami se je v zadnjih dveh letih znatno izboljšalo. Odkar so ponehale zunanepolitične strasti, nastaja zopet normalno razmerje. Vsak poskus stvoriti združitev narodnih gospodarstev, bi zaviral ta razvoj. Zato je dr. Seipel proti podonavski konfederaciji in carinski zvezi, ker bi se s tem vzbudila sumnja nazadnjaštva v gospodarstvu.

Avstrijska avtomobilna industrija. Od leta 1919. pa do konca leta 1923. se je število v prometu se nahajajočih avtomobilov v Avstriji zvišalo od 6163 voz na 14.417 voz. Avstrijska avtomobilna industrija dela tudi za izvoz. Tako se je n. pr. v letu 1922. izvozilo 3146 voz, v preteklem letu 2165 voz. Poleg tega je tudi uvoz avtomobilov v Avstrijo znaten. Približno 25 odstot. vseh avtomobilov v Avstriji je bilo uvoženih iz inozemstva.

Primanjkljaj naših železnic v prvih 7 mesecih t. l. znaša po poročilu generalnega komisarja Društva narodov dr. Zimmermanna 66 milijard K (4,5 milijona zlatih kron). Za mesec avgust je predviden primanjkljaj v svoti 80, za september 24 in za oktober-november 130 milijard K papirnatih.

Kritje svetovne potrebe pšenice. Mednarodni zavod za poljedelstvo v Rimu objavlja statistiko o svetovni žetvi, iz katere je razvidno, da je letošnja svetovna žetev žita sicer manj zadovoljiva, vendar pa dovolj izdatna za konsum in da ne bo treba črpati iz starih zalog. Kanada ima na razpolago za izvoz 55,5 milijonov met. stotov pšenice, severnoameriške Združene države 66,5, britanska Indija 10,5, Argentinijska 11,5 in Avstralija 3 milijone met.

stotov. Zaloge dne 1. avgusta t. l. za izvoz pripravljene žita v Ogrski, na Balkanu, v Mandžuriji, Čilu in Urugvaju so znašale 8 milijonov met. stotov. Rusija ne bo izvažala letos žita. Alžir in Tunis, francoski koloniji v severni Afriki, ki sta dosedaj izvažali pšenico, bosta morali uvažati manjše količine. Vse skupaj je v izvoznih državah pripravljene za izvoz pšenice 155 milijonov met. stotov. K temu bo treba v začetku leta prišteti še žetveni donos v Argentinijski zlasti pa v Avstraliji, katerih posevki kažejo dobro. Za izvoz bo tu ostalo približno 70 milijonov met. stotov. Tako se lahko računa v letu 1924—1925 z izvozno množino 225 milijonov met. stotov, kar pomeni napram kampanji 1923—1924 zmanjšanje za 30 milijonov met. stotov. Upoštevaje potrebe uvoznih dežel bo letošnja svetovna žetev popolnoma krila svetovno potrebo.

Borza. D u n a j, 10. XI. Dinar 1021 K, zlata nemška marka 16.640 K, ogrska krona 0,92 K, italj. lira 3010 K, poljski zlat 13.540 K, češka krona 2102 K, am. dolar 70.900 K.

RAZNE VESTI

Mladost — norost? Žalibog je to v mnogih slučajih bridka resnica. Mladost pa lahko postane — krepost, ako čita mladina dober mladinski list. Zahtevajte še danes eno številko našega lista — brezplačno — na ogled. „Mladi junak“, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

Problem brezposelnosti na Dunaju. Kakor znano, je brezposelnost zlasti na Dunaju znatna. Posebno je ta kriza občutna med bančnim uradništvom; število brezposelnih te stroke presega 10.000 oseb, od teh nad 3000 žensk. Zveza bančnega uradništva je izdelala radikalen načrt, ki naj tej krizi napravi energičen konec. Organizira se 14 najrazličnejših kurzov, v katerih se bodo bivši bančni uslužbenci učili praktičnih obrti in tujih jezikov. Bivši uslužbenci bank naj postanejo šoferji, mehaniki, tipografi, delovodje, skladiščniki, kovinski delavci itd. V novih poklicih jim je zagotovljena sigurnejša in boljša bodočnost. Za ženske se izberejo za njo pripravne stroke. Zveza hoče vsem tem osebam preskrbeti dobra mesta zlasti v inozemstvu, predvsem v Španiji in Portugalski.

Novi strupeni plini, ki jih nameravajo uporabljati v prihodnjih vojnah, so imeli pri poskusih v laboratoriju tvrdke Standard Oil Company v Severni Ameriki strašne učinke. Pri poskusih je šlo za to, da se ugotovi uspešnost strupenih plinov iz bencina. Dasi so bili nameščeni opremljeni s plinskimi maskami, sta vendar dva umrla vsled zastrupljenja, trije so zblazneli, sedem pa se jih v bolnišnicah bori s smrtjo.

Boj proti kratkim lasem. V Ameriki se je vršil nedavno kongres medicinskih ved. Razpravljala so se na njem raznovrstna vprašanja. Neki specialista za lasne bolezni je izvajal, da ako ženske ne puste svojim lasem naravnega razvoja, se bo zgodilo to, da si bodo lasje našli pot na obrazu in na drugih delih telesa, in dotičnicam bo najbrže zelo neljubo, ako bodo imele kocine na raznih telesnih mestih. Predočil je navzočim sliko lepe mlade ameriške gospodične, ki ima bujno razvite lase ali si jih da striči na kratko. Narava se je maščevala nad njo na ta način, da so ji zrastle krepki brki, za katere jo zavida marsikak mlad mož.

Odkritje največje morske globine. V Tihem oceanu se nahaja posebna ekspedicija, ki ima nalogo meriti globino morskega dna. Te dni je naletela na dosedaj največjo morsko globino ob obrežju Kutila v bližini Japonske. Globina meri 9950 metrov, torej nekaj manj kot 10 kilometrov.

Najtežji možje na Dunaju. Na Dunaju so se vršile tekme, kdo je najtežji mož. Prvo nagrado je dobil mesar Franc Šlesinger, ki tehtal 166 kg, drugo trgovec s konji Franc Seeböck z 165,4 kg in tretjo gostilničar Svoboda z 147,7 kilogramov.

Bratje in sestre ne spite!

Socialno zavarovanje na Češkoslovaškem. Češkoslovaški senat je v svoji seji dne 8. m. m. sprejel načrt novega socialnozavarovalnega zakona, in sicer neizpremenjen, kakor ga je bila sklenila zbornica. Sedaj pripravljajo še zakonski načrt za socialno zavarovanje samostojnih obrtnikov, malih kmetov in podobnih malih ljudi. S tema zakonoma se bo število socialno zavarovanih ljudi na Češkoslovaškem zvišalo na 4 in pol milijona.

Samostan sv. Bernarda pretvorjen v hotel. Menihi znamenitega trapistovskega samostana na alpskem sedlu Sv. Bernarda nameravajo pretvoriti del svojega samostana v hotel, kjer bi našli potniki tudi za denar zavetišče. Samostan, ki obstoja že od leta 968., vsa dolga stoletja do sedaj ni jemal nikake odškodnine od turistov, ki so prihajali na Sv. Bernard, ampak so jim dali tudi brezplačno oskrbo. Stroške so krili iz blagajne svojega reda. V zadnjih letih pa je število posetnikov tako naraslo — zlasti vsled razvoja avtomobilskega prometa — da je meniški blagajni zapretila opasnost popolne usahnitve. Iz tega razloga so se menihi odločili, da pretvorijo počeniši z novim letom del samostana v hotel.

Milijonarka umrla gladu. V Londonu so našli v svoji hiši umirajočo neko gospodično Clark. Zdravniki so dognali, da je propadla od gladu. Stanovala je v lastni hiši in sicer popolnoma sama, družbo so ji delale le mačke. Vsa hiša je polna dragocenega starega pohištva, umetnin, obleke. Denar je ležal v kupih in šopih po omarah, v postelji, v podstrešju in ga je vsega skup več stotisoč funtov šterlingov (100.000 funtov šterlingov = okrog 30 milijard kron). Stanovanje je bilo docela zanemarjeno, povsod strašna nesnaga in nered. Celokupno njeno premoženje (imela je več hiš) se ceni na več nego milijon funtov šterlingov.

Nov denarni sistem v Nemčiji. Z 11. oktobrom t. l. je stopil v veljavo nov zakon o bankah o denarnem sistemu v Nemčiji. Po tem zakonu je zakonsko plačilno sredstvo „Reichsmark“, ki ima vrednost bilijona papirnatih starih mark. Stari bankovci bodo služili za plačilna sredstva do časa, ko bodo izdali nove bankovce. Isto velja za rentne marke, katerih vrednost je enaka oni nove Reichsmarke.

V a b i l o

na

letni občni shod

izobraževalnega društva „JEPA“
ki se vrši dne 16. novembra t. l.
ob 4. uri popoldan pri Hanželnu
na Ledenicah s sledečim sporedom

- I. Poročilo tajnika in blagajnika
- II. Pregled letnega računa
- III. Volitev odbora
- IV. Raznoterosti

Pred shodom kratka igra za člane.

K obilni udeležbi vabi odbor

133

V A B I L O

k igri

DIVJI LOVEC

ki jo priredi k. slov. izobraževalno društvo v Globasnici v dvorani Šoštarjeve gostilne, dne 23. novembra 1924 ob 3. uri popod.
K ubilni udeležbi vabi odbor

133